

دستورالعمل نام خانوادگی

- (۱) بر اساس ماده ۹۹۷ قانون مدنی مصوب سال ۱۳۱۳ هرکس باید دارای نام خانوادگی باشد.
- (۲) نام خانوادگی فرزند همان نام خانوادگی پدر خواهد بود حتی اگر محل صدور سند سجلی در قلمرو اداره ثبت احوال دیگری باشد.
- (۳) هر اداره دارای دفاتر نام خانوادگی مختص به خود میباشد.
- (۳-۱) دفتر نام خانوادگی از اسناد رسمی است و واحدهای ثبت احوال مکلفند نسبت به تنظیم دفاتر مذکور از لحاظ استخراج واژه های نام خانوادگی اقدام نمایند. این دفاتر به ترتیب حروف الفبا تا دو حرف نوشته می شود.
- (۳-۲) مجموع مناطق یا نواحی متشکله در مراکز شهرهای بزرگ مانند مناطق تان یک اداره محسوب شده دارای یک دفتر نام خانوادگی خواهند بود.
- (۴) دارنده حق تقدّم نام خانوادگی کسی است که برای اولین بار در قلمرو هر اداره ثبت احوال نام خانوادگی خاصی به نام او ثبت شده باشد. ملاک تشخیص، تاریخ صدور سند سجلی خواهد بود.
- (۴-۱) مشخصات دارنده حق تقدم نام خانوادگی در دفاتر نام خانوادگی ثبت و آن واژه مختص او شناخته می شود.
- (۴-۲) نام خانوادگی فرزند در غیر محل صدور سند پدر حتی اگر بلا معارض باشد ایجاد حق نمیکند، همچنین در مواردی که نام خانوادگی مادر به فرزند داده شده باشد.
- (۴-۳) هرگاه یک نام خانوادگی در محدوده اداره ثبت احوال به بیش از یک نفر تعلق داشته باشد و به هیچ وجه ثابت نشود که سند سجلی کدامیک از آنها زودتر تنظیم گردیده است، آنها مشترکاً دارنده حق تقدّم آن نام خانوادگی خواهند بود.
- (۴-۴) حق تقدم نام خانوادگی کسانی که اسناد سجلی آنان در گذشته از اداره ای منتزع و به اداره دیگری ملحق شده است، مادامیکه نام خانوادگی های مزبور از اسناد سجلی شهرستان قبلی استخراج نشده، در اداره مذکور بلا معارض نخواهد بود.
- (۴-۵) حق تقدم نام خانوادگی هایی که اسناد سجلی آنان از اداره ای منتزع و به اداره دیگری ملحق شده است باید از روی اسناد انتزاعی استخراج و با دارندگان حق تقدم در دفتر موجود در آن اداره مقایسه و سپس در

صورتیکه به شخص یا اشخاص دیگر تعلق نداشته باشد به نام صاحب سند انتزاعی در دفتر نام خانوادگی ثبت شود.

(۵) حق تقدم نام خانوادگی پس از فوت دارندگان آن به وراث قانونی آنها که دارای همان نام خانوادگی هستند منتقل می شود ملاک تشخیص وراث دادنامه حصر وراثت خواهد بود.

(۵-۱) در صورتیکه دارنده حق تقدم ، نام خانوادگی خود را تغییر دهد نام خانوادگی قبلی او در قلمرو آن اداره بلامعارض خواهد بود.

(۶) هر کس می تواند پس از رسیدن به سن قانونی (۱۸ سال تمام) با رعایت مفاد این دستورالعمل نام خانوادگی خود را از طریق انتخاب واژه بلامعارض یا با اجازه از دارنده حق تقدم برای یکبار تغییر دهد.

تبصره - در موارد استثنائی و با ارائه دلایل موجه ، رئیس سازمان ثبت احوال می تواند با رعایت مقررات ، با تقاضای تغییر نام خانوادگی برای بار دوم موافقت نماید.

(۶-۱) تغییر نام خانوادگی و ایجاد حق نسبت به آن از تاریخ اجرای آن در سند سجلی محقق می شود.

(۶-۲) چنانچه متقاضی یا وراث قانونی او ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب نام خانوادگی پیشنهادی، درخواست اجرا به اداره ثبت احوال تسلیم ننمایند واژه تصویب شده بلامعارض تلقی می گردد.

(۶-۳) برگشت به نام خانوادگی قبلی تا وقتی ممکن است که شناسنامه با واژه تصویبی صادر و تحویل متقاضی نشده باشد.

(۶-۴) افرادی که قبل از ۱۸ سالگی نام خانوادگی آنان تغییر یافته است می توانند پس از رسیدن به سن مزبور به نام خانوادگی قبلی خود برگردند.

(۷) در صورتی که نام خانوادگی پدر تغییر یابد تغییر نام خانوادگی فرزندان کمتر از ۱۸ سال با درخواست کتبی پدر خواهد بود . فرزندان کبیر می توانند با اخذ اجازه نامه از پدر ، از نام خانوادگی جدید وی استفاده کنند. (اجازه نامه حذف گردیده است)

(۷-۱) هرگاه نام خانوادگی پدری تغییر کرده و در سند سجلی وی اجرا شده باشد در صورت فوت پدر ، هریک از فرزندان می توانند (بدون کسب اجازه از نام خانوادگی جدید پدر استفاده نمایند)

۷-۲) هرگاه نام خانوادگی پدر و جد پدری متفاوت باشد فرزندان کبیر میتوانند بدون در نظر گرفتن حق تقدم و محل صدور شناسنامه با اخذ اجازه نامه از جد پدری از نام خانوادگی وی استفاده نمایند.

۸) قیم یا وصی می تواند برای تغییر نام خانوادگی اطفال تحت سرپرستی خود تغییر نام خانوادگی آنان را درخواست نماید.

۹) دارنده حق تقدم نام خانوادگی = تواند اجازه استفاده از نام خانوادگی خود را به سایر اشخاص بدهد این حق پس از فوت دارنده حق تقدم در همان محل به وراث او تعلق خواهد داشت.

۱۰) دارنده یا دارندگان حق تقدم می توانند به طور فردی یا جمعی علیه کسی که نام خانوادگی آنان را بدون اجازه اتخاذ کرده است در دادگاه اقامه دعوی نموده و در حدود قوانین مربوط ، تغییر نام خانوادگی غاصب را بخواهند.

۱۱) استفاده از نام خانوادگی زوج برای زوجه در زمان زوجیت با ارائه اجازه نامه از زوج بدون رعایت حق تقدم بلامانع است در صورت انصراف زوجه و درخواست وی به نام خانوادگی قبلی برگشت داده می شود.

۱۱-۱) پس از وقوع طلاق یا فسخ نکاح ، در صورت درخواست یکی از زوجین ، نام خانوادگی زوجه به نام خانوادگی قبلی خود برگشت داده می شود.

۱۱-۲) پس از فوت زوج ، چنانچه زوجه از نام خانوادگی همسر استفاده می کرده است می تواند کماکان از نام خانوادگی همسر متوفایش استفاده نماید یا به نام خانوادگی خود برگردد.

۱۲) برای فاقدین اسناد سجلی که نتوانند اثبات نسب نمایند ، با مراجعه به دفاتر نام خانوادگی و رعایت مفاد این دستورالعمل ، واژه بلامعارض یا واژه دیگری با اجازه دارنده حق تقدم به انتخاب آنان تعیین و اختصاص داده خواهد شد.

۱۲-۱) به هنگام تنظیم اسناد ثبت کل وقایع جهت فرزندان ایرانی اتباع خارجه که فاقد نام خانوادگی می باشند ، سند با نام خانوادگی مادر و یا واژه بلامعارض به انتخاب اعلام کننده تنظیم خواهد شد.

۱۲-۲) هرگاه بموجب رأی دادگاه و بر طبق قانون حمایت از اطفال بدون سرپرست (مصوب ۱۳۵۳) سرپرستی طفل به خانواده ای واگذار شده باشد ، برای طفل شناسنامه جدید با مشخصات زوجین سرپرست و نام خانوادگی زوج صادر خواهد شد.

۱۳) اشخاص می توانند در موارد ذیل تغییر نام خانوادگی خود را درخواست نمایند.

۱۳-۱) نام خانوادگی از واژه‌های نامناسب باشد مانند: پالانی، بیچاره، گدا، آشوغ، درويزه و غير آن

۱۳-۲) نام خانوادگی بیش از دو کلمه باشد مانند: خنجری برار عزیزی، فلاح ناگزیر لنگرودی، قره خانی علی آباد، امیری پور مقدم و غیر آن

تبصره - کلماتی که به (یاء نسبت) بصورت مفرد یا جمع ختم می‌شوند یک کلمه محسوب می‌گردند مانند: حسینی، حسینیان و غیره

۱۳-۳) نام خانوادگی از واژه‌های خارجی بوده یا با آن ترکیب شده باشد مانند: علی‌آف، چارلتون، جانسون و غیره

۱۳-۴) نام خانوادگی از کلمات مذموم یا مغایر با ارزشهای فرهنگ اسلامی باشد مانند: بی‌دین، شیطان پرست، شاه پرست و غیره

۱۳-۵) نام خانوادگی از واژه‌های منسوب به مناصب یا القاب و عناوین باشد مانند: سرهنگ، خان، مهندس و غیره

۱۳-۶) نام خانوادگی از اسامی محل یا منسوب به محل و نامناسب باشد.

۱۳-۷) هرگاه محکومیت جزائی مؤثر برای یکی از افراد خانواده (موضوع بند ۸-۱۳ همین دستورالعمل) پیش بیاید و داشتن آن نام خانوادگی موجب ننگ و سرافکندگی باشد (ارائه رونوشت مصدق دادنامه قطعی الزامی است)

۱۳-۸) هرگاه تغییر نام خانوادگی به منظور وحدت با نام خانوادگی پدر، جد پدری، فرزند، برادر، خواهر و عمو باشد.

تبصره - تغییر نام خانوادگی به منظور وحدت با نام خانوادگی مردی که مادر پس از فوت پدر طفل با وی مزاجت می‌نماید با رعایت سایر مقررات مربوطه بلا اشکال است.

۱۴) اشخاص میتوانند در موارد ذیل حذف پیشوند یا پسوند نام خانوادگی خود را درخواست نمایند.

۱۴-۱) نام خانوادگی ترکیبی از یک واژه و نام محل یا منسوب به محل باشد مانند: افتخاری علی آبادی، تبریزی رادمنش و غیره

۱۴-۲) نام خانوادگی ترکیبی از یک واژه و نام یک ایل یا طایفه باشد مانند : زراسوند احمدی ، محسنی قشقائی و غیره

۱۴-۳) نام خانوادگی ترکیبی از یک واژه و نام یکی از حرف و مشاغل باشد مانند : بنکدار قاسمی ، مجیدی سقطچی و غیره

۱۴-۴) هرگاه پیشوند یا پسوند نام خانوادگی ، حرف ، عدد یا کلمه زائد باشد مانند : م قاسمی ، شکوهی هفت، مرحومه حسنی و غیره

تبصره ۱- هرگاه نام خانوادگی ترکیبی از دو نام محل یا منسوب به محل ، دو شغل یا دو ایل و طایفه یا ترکیبی از آنها باشد ، به انتخاب متقاضی یکی از دو جزء قابل حذف است ، مانند شیرازی مشهدی ، قناد زرگر ، موگوئی بختیاری و غیره

تبصره ۲- چنانچه نام خانوادگی ترکیبی از یک واژه و نام محل یا منسوب به محل به همراه یک کلمه یا پسوند بعد از نام محل باشد به هنگام حذف نام محل ، کلمه مزبور نیز حذف می گردد : امیری دزفولی زاده

۱۵) تغییر نام خانوادگی از طریق وحدت (بند ۸ - ۱۳) از شمول بندهای فوق مستثنی خواهد بود.

۱۶) انتخاب واژه های زیر برای نام خانوادگی ممنوع است.

۱۶-۱) واژه هائی که در محل صدور سند متقاضی معارض دارد.

۱۶-۲) موارد مذکور در بندهای ۱-۱۳ الی ۶-۱۳

تبصره - مشمولین بندهای ۴ الی ۷ ماده ۹۷۶ قانون مدنی میتوانند نام خانوادگی قبلی خود را حفظ نمایند.

۱۷) کلیه بخشنامه ها و دستور العمل هائی که مغایر با مفاد این دستورالعمل می باشند ملغی و بلا اثر است.